

L'Obra Social de "la Caixa" presenta el seu programa de prevenció contra la violència domèstica

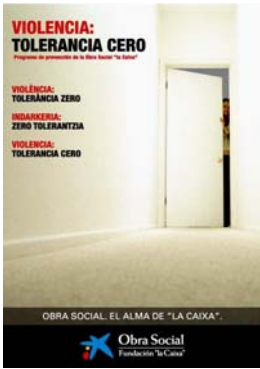
- **La prevenció i la sensibilització social davant el maltractament i el suport, l'atenció i la reinserció de les víctimes i dels seus fills són els eixos principals sobre els quals es construeix el programa: "Violència: tolerància zero".**
- **Una publicació escrita pels doctors Inés Alberdi i Luis Rojas Marcos aporta dades actuals, analitza les causes de les conductes violentes i ofereix antídots per combatre-les.**
- **El programa itinerant està format per una part expositiva, cicles de conferències i tallers paral·lels que donen resposta a l'objectiu de sensibilitzar la societat.**
- **Els centres escolars disposaran de recursos educatius a partir dels quals podran tractar la problemàtica de la violència des de disciplines com ara la música, el teatre, l'animació o les noves tecnologies.**
- **Dins l'àmbit de la intervenció, la reinserció social i laboral de les dones maltractades i l'atenció als fills de les víctimes és un altre dels objectius.**

Madrid, 20 de juliol de 2005.- El maltractament i la violència contra les dones és un fenomen social amb múltiples i diferents dimensions. L'Obra Social de "la Caixa", atenta a les demandes de la societat, crea un programa dedicat a aquest tema amb un doble objectiu: prevenir possibles conductes de maltractament i intervenir en aspectes psicosocials de les persones que pateixen aquest problema.

El programa s'estructura en dos àmbits: prevenció i intervenció. El primer pretén sensibilitzar la societat en general i es concreta en una publicació els autors de la qual són Inés Alberdi i Luis Rojas Marcos, en una proposta expositiva itinerant i en un conjunt de recursos educatius. El segon s'adreça específicament a les víctimes

del maltractament i té com a objectiu oferir suport psicosocial a aquestes persones i els seus familiars, tot facilitant la seva reinserció laboral en la societat.

Les línies mestres del programa han estat dissenyades amb l'assessorament del Centre d'Estudi de la Violència Reina Sofia de València, del Servei de Psiquiatria de l'Hospital Sant Joan de Déu de Barcelona, dels departaments de Pedagogia de les Universitats de Barcelona i de La Laguna i dels doctors Inés Alberdi, Luis Rojas Marcos i Boris Cyrulnik.

PUBLICACIÓ: VIOLÈNCIA: TOLERÀNCIA ZERO

L'Obra Social de "la Caixa", dins el seu programa de prevenció contra la violència domèstica, posa a disposició dels ciutadans la publicació *Violència: tolerància zero*, obra del doctor en Psiquiatria Luis Rojas Marcos i de la doctora en Sociologia Inés Alberdi. El llibre, del qual es farà una tirada inicial de 800.000 exemplars, es distribuirà gratuïtament a tots els ciutadans que ho sol·licitin a través de qualsevol sucursal de "la Caixa" en el territori espanyol a partir del mes de setembre.

Analitzar l'origen de les conductes violentes, oferir possibles antídots contra aquestes conductes i sensibilitzar tota la població en contra de la presència constant de la violència en tots els àmbits de la nostra societat, especialment en el domèstic, són alguns dels continguts que analitza la publicació com a primer pas del nou programa de l'Obra Social de "la Caixa".

Segons l'Organització Mundial de la Salut, la violència entre les persones acaba amb aproximadament 850.000 vides cada any al món i provoca in comptables danys físics i emocionals. A més, aquest organisme reconeix que les xifres oficials no reflecteixen la gravetat del problema i ha manifestat les seves sospites en el sentit que menys de la meitat de les víctimes denunciïn l'agressió a les autoritats.

Luis Rojas Marcos, doctor en Psiquiatria, analitza en la publicació la incidència de la violència en la conducta humana. La violència és una força intrínsecament biològica –programada en els nostres gens– o sorgeix com a reacció a l'impacte dels avatars de la vida? "La violència no és instintiva, sinó que s'aprèn", manté l'autor. Ningú no neix amb un temperament hostil ni es torna cruel sense tenir el temps necessari per aprendre a ser-ho. La infantesa és, en aquest sentit, l'etapa vital en la qual amb més freqüència es generen les futures conductes violentes, segons el psiquiatre. Les llavors de la violència se sembren en els primers anys de la vida, es desenvolupen durant la infantesa i comencen a manifestar-se i a donar fruit a l'adolescència, explica.

De tots els tipus actuals de maltractament, la violència domèstica constitueix, sociològicament, una de les xacres més importants de l'actualitat. Segons la doctora Inés Alberdi, la violència contra les dones té el seu origen en el patriarcat, una forma de domini i d'organització social a la qual han contribuït històricament la filosofia, la religió i tot el conjunt de la cultura occidental.

L'organització patriarcal ha alimentat el maltractament de les dones en les seves formes més diverses, d'entre les quals la doctora Alberdi destaca:

- la violència i l'assetjament sexual,
- la violació com a arma de guerra,
- el tràfic de dones,
- la violència familiar i conjugal.

Tanmateix, en els últims temps, la multiplicació del nombre de divorcis posa en dubte el manteniment de la societat patriarcal. A Espanya, el nombre de separacions i divorcis ha anat augmentant progressivament durant els últims 20 anys. En l'actualitat, cada any contrauen matrimoni unes 200.000 parelles i es produeixen 100.000 ruptures legals.

Algunes d'aquestes ruptures vénen precedides per situacions de violència domèstica. Des del punt de vista de les arrels psiquiàtriques, Rojas Marcos sosté que la gelosia i l'ànsia irracional de domini sobre la integritat física i psicològica de la parella és l'origen de la violència conjugal. Una infantesa cruel, els sentiments d'inferioritat, la personalitat antisocial, la paranoia, la baixa tolerància a la frustració, l'alcohol o algunes drogues es presenten com a factors agravants de la violència contra les dones.

La violència domèstica a Espanya. Dades

Estadísticament, les dades recopilades per Inés Alberdi en el treball indiquen que el nombre de dones mortes per la seva parella o exparella creix de manera considerable a Espanya. De les 54 víctimes mortals l'any 1999 s'ha passat a 72 el 2004. Andalusia (amb 13 víctimes el 1999 i 19 el 2004), Catalunya (9 el 1999 i 11 el 2004) i la Comunitat Valenciana (6 el 1999 i 9 el 2004) són territorialment les regions en què el nombre d'agressions ha estat més elevat.

L'increment del nombre de víctimes es correspon amb la multiplicació de les denúncies en una proporció notablement més alta. De les 43.313 denúncies presentades el 2002 vinculades a la violència domèstica s'ha passat a 57.527 el 2004.

D'aquesta xifra total de demandes, 40.518 tenen per objecte accions constitutives de delictes i 17.009 fan referència a conductes tipificades com a faltes lleus. Malgrat l'increment de denúncies per maltractament presentades per dones, estimat en 7.000 noves demandes anuals, el nombre d'agressions a Espanya que es mantenen en l'oblit continua sent molt important, apunta Alberdi.

D'acord amb el tipus de maltractament denunciat, les conductes que segons recull l'estudi d'Inés Alberdi pateixen les dones amb més assiduitat són les associades a la violència sexual i a la denominada violència psíquica de desvaloració.

El treball també recull, com a dada significativa, que el nombre de víctimes mortals causades per la violència domèstica es multiplica per cinc entre les dones estrangeres respecte de les espanyoles.

Víctimes estrangeres per milió de dones estrangeres any 2004:	13,61
Víctimes espanyoles per milió de dones espanyoles any 2004:	2,59

Al marge de les dones, els fills són les altres grans víctimes de la violència domèstica. En les llars on hi ha dones maltractades sempre hi haurà nens maltractats. El maltractament infantil, que pateixen sis de cada mil menors als Estats Units segons un estudi del professor de Salut Pública de la Universitat John Hopkins, Lawrence Wissow, és una altra de les epidèmies del nostre temps les circumstàncies del qual analitza el doctor Rojas Marcos. Els maltractaments a menors, dels quals en un 90% dels casos són responsables els mateixos pares, solen tenir l'origen en violents conflictes de parella.

Antídots i signes esperançadors

Quins són els antídots naturals que convé fer servir contra l'espiral de violència que viu la nostra societat? Segons Rojas Marcos, si aconseguim que un nen menor de 12 anys incorpori al seu caràcter els antídots de l'autocontrol, el sentit d'autocrítica, les capacitats de remordiment i penediment, la compassió i l'empatia, tindrem moltes possibilitats d'evitar que recorri a l'agressió física al llarg de la seva vida.

Juntament amb la descripció del problema i l'esbós de possibles remeis, Rojas Marcos destaca en el llibre el creixement d'alguns signes esperançadors en les nostres societats. Els nous models de relació, basats en una igualtat cada cop més gran, el progrés alliberador de la dona, la democratització i renovació de la societat en general o les polítiques de "tolerància zero" s'inclouen, segons el psiquiatre, entre els senyals que permeten entreveure una certa esperança en la lluita contra la violència.

Inés Alberdi, per la seva banda, està d'acord amb el fet que l'eradicació de la societat de la violència domèstica requereix múltiples mesures. L'educació en els principis d'igualtat entre els homes i les dones i la socialització en la resolució pacífica de conflictes són les dues regles d'or per prevenir-la. Juntament amb aquestes regles, són necessàries mesures com ara la formació i sensibilitat de tots els professionals (policies, metges, treballadors socials, mitjans de comunicació, jutges, etc.), l'establiment de mecanismes que contribueixin a trencar el silenci de les víctimes i consolidar les polítiques de tolerància zero contra els agressors.

Inés Alberdi és catedràtica de Sociologia de la Universitat Complutense de Madrid. És autora d'informes i anàlisis de referència, entre els quals figura *La violència*

domèstica. Informe sobre el maltractament a les dones a Espanya, publicat l'any 2002 dins de la Col·lecció d'Estudis Socials de la Fundació "la Caixa". La nueva familia española, Las mujeres jóvenes en España i Parejas y matrimonios són altres publicacions de la investigadora.

Luis Rojas Marcos és professor de Psiquiatria a la Universitat de Nova York i membre de l'Associació Americana de Salut Pública. Ha estat president de la Corporació Sanitària i Hospitalària de la Ciutat de Nova York i és un dels psiquiatres espanyols més reconeguts. Forma part del Patronat de la Fundació "la Caixa" i és assessor dels programes d'aquesta entitat. Entre les seves publicacions en l'àmbit del maltractament destaquen *Las semillas de la violencia, La pareja rota* i *La fuerza del optimismo*.

PROGRAMA DE SUPORT PSICOSOCIAL

Per tal de reduir l'impacte emocional que provoca el maltractament i ajudar a les víctimes i els seus fills a superar la situació, l'Obra Social de "la Caixa" posa en marxa un programa de suport psicosocial.

Aquest apartat inclourà la programació en els centres d'acollida de tallers terapèutics d'autoestima i educació emocional.

L'Obra Social de "la Caixa" ha elaborat per a aquests tallers una sèrie de materials i guies que ajudin les dones i els seus fills a fomentar les seves capacitats i habilitats, i així superar l'impacte emocional del maltractament. L'elaboració d'aquests recursos s'està duent a terme sota la supervisió del neuròleg, psiquiatre i psicoanalista francès Boris Cyrulnik, un dels experts més importants en la matèria.

A més, aquest àmbit d'intervenció inclou activitats informatives i de suport per a dones maltractades i un programa d'acompanyament i seguiment d'aquestes dones i els seus fills. Aquestes actuacions s'articularen a través d'acords amb 50 entitats de tot Espanya, entre les quals figuren les associacions de dones separades i divorciades, i convenis amb les comunitats autònomes.

Reinserció laboral de les víctimes i atenció als seus fills

Dins aquest apartat s'obre una línia de feina adreçada a promoure la inserció professional de col·lectius desfavorits. La iniciativa s'ha posat en marxa recentment a través d'un programa que ja està facilitant llocs de treball en la conservació i la cura dels parcs naturals a persones amb carències, pertanyents a col·lectius com ara exreclusos, exdrogoaddictes o discapacitats. Les víctimes de la violència domèstica s'incorporen com a beneficiàries a aquest programa d'inversió.

PROGRAMA ITINERANT DE SENSIBILITZACIÓ

Sevilla i Barcelona seran les primeres ciutats espanyoles on s'exhibirà la proposta d'exposició *Violència: Tolerància zero*. Amb aquesta mostra, pensada per a públic de totes les edats, l'Obra Social de "la Caixa" pretén informar i crear sensibilitat entre els ciutadans per tal d'eliminar qualsevol justificació social associada al maltractament, generant la implicació activa de tots els ciutadans en la lluita contra la violència.

L'exposició, estructurada en diversos àmbits, proposa un recorregut per les diferents cares que presenta el maltractament per tal de provocar la reflexió en el visitant. A més, entorn de la mostra s'organitzaran activitats paral·leles i cicles de conferències impartides per experts en la matèria.

El programa es presentarà de manera simultània a dues ciutats espanyoles per tal d'arribar al nombre més gran possible de ciutadans. Entre els conceptes que la mostra tracta a través de mòduls interactius hi ha:

- *Conscienciació a través de situacions quotidianes:* Sovint no som conscients de la violència que generem al nostre voltant. L'impacte simbòlic de les pedres que llença el visitant rep la resposta de l'opinió d'experts, notícies o estadístiques que reflecteixen les conseqüències de comportaments de violència encoberta.

- *Els drets humans:* Qualsevol comportament violent troba la seva oposició frontal en el reconeixement dels drets humans. Per què no es fa realitat amb tanta freqüència una de les declaracions més universalment acceptades?

- *Reflexió sobre el concepte de l'amor:* S'exposen situacions quotidianes en les quals es passa de l'amor a la possessió i que desemboquen en un desig de control irracional per mostrar que, de vegades, en el concepte d'amor s'inclouen situacions de violència manifesta.

ACTIVITATS EDUCATIVES: MÚSICA I TEATRE CONTRA EL MALTRACTAMENT

En l'apartat educatiu, l'Obra Social de "la Caixa" posa a disposició del professorat recursos i propostes educatives que permeten tractar la problemàtica de la violència en diferents suports i des de diferents perspectives: l'animació, el teatre, la música i les noves tecnologies.

- Un grup teatral especialitzat en representacions pedagògiques ha elaborat un programa que s'escenificarà a les escoles i recull situacions relacionades amb la violència per provocar el debat i la reflexió entre els estudiants.
- Els centres educatius disposaran d'un DVD amb fragments de pel·lícules i seqüències animades que faciliten la visualització de la violència quotidiana. Aquest material anirà acompanyat de guions per treballar a l'aula.
- Una recopilació de cançons que fan referència al maltractament permetrà que els estudiants reflexionin sobre la presència de la violència en les lletres musicals, una de les manifestacions culturals amb més ressò entre els joves.
- En el portal educatiu [Educ@lia](#), alumnes i professors comptaran amb jocs i recursos interactius relacionats amb el maltractament.

A més, en aquest àmbit educatiu, l'Obra Social de "la Caixa" promourà un concurs entre les escoles de tot Espanya que premiarà els alumnes del centre educatiu que desenvolupin la millor campanya preventiva contra la violència.

ELS NOUS PROGRAMES DE L'OBRA SOCIAL "LA CAIXA"

Aquest any, "la Caixa" dedica 255 milions d'euros a la seva Obra Social per desenvolupar programes que responguin a les necessitats de la societat. El Pla Estratègic de "la Caixa" 2004-2006 preveu incrementar l'activitat en els àmbits social, assistencial i mediambiental, tot ampliant el nombre de col·lectius beneficiaris.

L'accés dels joves i la gent gran a un habitatge amb un preu assequible, la concessió de microcrèdits per finançar projectes d'autoocupació entre col·lectius amb dificultats, l'atenció al medi ambient i el suport al voluntariat són alguns dels nous programes que l'Obra Social de "la Caixa" ha posat en marxa aquest any.

Si voleu ampliar aquesta informació o concertar entrevistes, us podeu adreçar a:

Jesús N. Arroyo. Dept. Comunicació Fundació "la Caixa": Tel.: 91 484 52 73

Berta Jardí. Dept. Comunicació Fundació "la Caixa": Tel.: 93 404 61 31